

“AYFER TUNÇ’UN *DÜNYA AĞRISI* ADLI YAPITINDA YALNIZLIK”

Araştırma Sorusu: Ayfer Tunç’un “Dünya Ağrısı” adlı yapıtında çevresel koşulların ve geçmişin odak figürün yaşadığı yalnızlık duygusu üzerindeki etkileri nedensellik bağlamında nasıl işlenmiştir?

Ders: Türkçe A, Category 1

Sözcük Sayısı: 3487

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ	1
II. ODAK FİGÜRÜN YAŞADIĞI KOŞULLAR	1
II. I. AİLE	2
II.I. I. TOPLUM YAPISININ AİLE YAPISINA ETKİSİ	2
II.I.II. KARI-KOCA İLİŞKİSİ.....	3
II. I. III. BABA-KIZ İLİŞKİSİ.....	3
II. I. IV. BABA OĞUL İLİŞKİSİ	4
II. II. EKONOMİK KOŞULLAR.....	5
II. III. GEÇMİŞ YAŞANTI	7
III. YALNIZLIK.....	8
III. I. İSTEMSİZLİK	9
III. II. HAYATA BAKIŞ AÇISI	9
IV. YALNIZLIKTAN KURTULMA YOLU: ARKADAŞLIK	11
V. SONUÇ.....	13
VI. KAYNAKÇA	15

I. GİRİŞ

Yalnızlık, basit bir şekilde, yalnız olma durumu olarak açıklanabilir. Yalnızlığın kişi içinde oluşumu, o kişinin kendisini izole etmesiyle başlar. İnsanın kendisini izole etmesi için belli nedenleri olur. Bunlar, kişinin yaşadığı koşullar başlığı altında incelenir. Yalnızlık insanın mental durumunu bozar ve mutsuzluğa, bir süre sonra ise duygularının körelmesine yol açar. Bu durum Ayfer Tunç'un "Dünya Ağrısı" isimli yapıtında erkek ana figür olan "Mürşit" üzerinden işlenmiştir.

Yapıtta yalnızlık kavramı belli durumlar üzerinden okura sunulmuştur. Bunlar; odak figürün yaşadığı koşullar, yalnızlık kavramının sonuçları ve yalnızlıktan kurtulma yolu olarak üçe ayrılabilir. Mürşit'in yaşadığı koşullara bakıldığında, okurun karşısına üç ana başlık çıkar. Bunlar; aile, ekonomik koşullar ve geçmiş yaşantı olarak özetlenebilir. Mürşit'in bozuk aile yapısı, fakir bir toplumun yarattığı ekonomik koşullar ve geçmişinde yaşadığı olaylar, yalnızlığını tetikleyen ana faktörler olmuştur. Yalnızlığın sonuçları ise iki başlık altında sunulmuştur. Bunlar; Mürşit'in istemsizliği ve hayata karşı olan bakış açısıdır. İki kavram birbiri ile direkt etkileşim içindedir. Son olarak Mürşit'in yalnızlıktan kurtulma yolu, arkadaşlıktır. Tanıştığı "Madenci" isimli kişi, Mürşit'in hayatında yaşamadığı bir arkadaşlığı ona göstermiştir. Böylece Mürşit ilk kez içinde kalan tüm duygu ve düşünceleri birisi ile paylaşmıştır.

Yalnızlık insanı uzun süreç içinde olumsuz etkileyen bir durumdur. Ayfer Tunç'un "Dünya Ağrısı" adlı yapıtında da bu konu ön plandadır. Bu çalışmada yalnızlığın nedenleri ve birey üzerindeki etkilerinin yapıtta nasıl kurgulandığı irdelenmiştir.

II. ODAK FİGÜRÜN YAŞADIĞI KOŞULLAR

Bir insanın hayatındaki en büyük etkiyi, yaşadığı koşullar yaratır. Bu koşulların olumluluğu veya olumsuzluğu insanın gelişiminin nereye yöneleceği hakkında bilgi verir. Odak figür olan

Mürşit'in yaşadığı koşullara bakılacak olursa bu koşullar genellikle "olumsuzluk" kavramı altında verilebilir. Bu durum belirli başlıklar altında incelenebilir. Ekonomik ve ailevi durumu Mürşit'i büyük bir açıdan etkilemektedir. Yapıt boyunca onu avlayacak olan geçmiş yaşantısının ise yaşadığı koşullara bir şekil verdiği görülmektedir. Bu nedenlerden dolayı Mürşit kendisini toplumdan izole etmiş ve yalnızlaştırmıştır.

II. I. AİLE

Aile yapısı, bir insanın hayatını şekillendiren ana noktadır. İnsan, hayatının yarısından fazlasını ailesi ile geçirir ve bu nedenle ailesi tarafından etkilenmemesi imkansızdır. Mürşit'in hem kendi annesi ve babası hem de eşi ve çocukları ile problematik bir aile yapısı vardır. Bu yapı onu hayattan uzaklaştıran ve çöküşüne sebep olan bir etken olarak yapıta yer almıştır.

II.I. I. TOPLUM YAPISININ AİLE YAPISINA ETKİSİ

Odak figür olan Mürşit'in kurgu boyunca ailesi ile ilişkisine çatışmanın hâkim olduğu görülmektedir. Bu durum okura Mürşit'in madenci ile olan konuşmalar üzerinden aktarılmaktadır. Yapıtta kurgulanan aile yapısı köklerini toplumun aşılacağı değerlerden almaktadır. Mürşit ise toplumun değerlerine karşı çıkmış ve kendi aile yapısını oluşturmuştur. Başka insanların ailevi durumları aynı zamanda şiddetin toplum içinde benimsenmiş olduğunu göstermektedir. "*Şiddet burada olağan bir hal.*" (Tunç, 13) Mürşit her ne kadar toplumu takip etmese de şiddet içeren olaylar onu derinden etkilemektedir. Şiddet ise toplum tarafından benimsenmiştir. Toplum içinde kadın ezilen durumundadır. Kocaları tarafından dövülmekte, evliliklere zorlanmaktadırlar. Bir eşya gibi davranılmakta, hayatta tek görevleri evlenmek, kocalarını mutlu etmek ve çocuk yapmakla sınırlanmış bulunmaktadır. "*Oktay'ın hemen her gece karısını dövdüğünü ve bunu zevkle anlattığını, adamı hiç rahatsızlık duymadan dinlediğini hatırladı.*" (Tunç, 13) Mürşit, her ne kadar toplumun içindeki şiddeti kendi yaşantısından uzak tutmaya çalışsa da şiddet kavramına karşı körelmiştir. Bir kadının dövüldüğünü duymakta ve

buna hiçbir tepki göstermemektedir. Bu durum, toplumun çürüklüğü ve umursamazlığını ön plana çıkartmaktadır. Böyle bir toplumda bulunan herhangi bir insanın şiddete alışması, özellikle de uygulaması beklenir; fakat Mürşit bu duruma karşıdır. Asla ailesine karşı bir şiddette bulunmamıştır.

II.I.II. KARI-KOCA İLİŞKİSİ

Bir insanın eşi, kişinin hayatının sonuna kadar ona eşlik edecektir. Bu nedenle kişi, eşini dikkatle seçmelidir. Eşi her gün yan yana uyanabileceği ve günlerinin sonuna kadar sıkılmayacağı bir kişi olmalıdır. Mürşit ve eşinin ilişkisi ise buna tamamıyla ters düşmektedir. Mürşit'in evliliği kendi isteğinin veya eşinin isteği üzerine yapılmamıştır. Evlilikleri ailelerin zorlaması ile oluşmuştur. Bu nedenle, Mürşit hayatında aşk ve bağlılık duygusunu hiçbir zaman yaşayamamıştır.

Aşk ve bağlılık bir evliliğin temelidir. Evlilik, aşk ile oluşur ve zamanla bu bağlılık saygıya dönüşür. Fakat bir evliliğin başında bu hislerin hiçbiri yaşanmazsa, o evliliğin temeli bozuk olur ve zaman geçtikçe yıkılır. Mürşit'in evliliği bu duruma örnek verilebilir. *“Evlenerek elini ayağını kendini bağladı, kimsenin hayatını tarumar etmeden gitme ihtimalini kendi yok etti.”*

(Tunç, 33) Mürşit, evlenerek kendisini hayatta atılmak istediği maceralardan alıkoymuştur. Eğer bir insanın hayatında gerçekleştirmek istediklerine karşı duyduğu tutku yok edilirse o insan her yönden körelir. Bu sebepten, yani evliliği yüzünden Mürşit körelmiştir. Evliliğin Mürşit üzerindeki tek etkisi körelme olmamıştır. Aynı zamanda eşine karşı olan saygısını da yitirmiştir. Bir süre sonra sabahları geç kalkmaya başlamış ve kahvaltı sofrasına tek başına oturmaya başlamıştır. *“O gelince susacaklar.”* **(Tunç, 16)** Bir zamanlar eşine karşı duyduğu saygı ise zaman geçtikçe ilgisizliğe dönüşmüştür.

II. I. III. BABA-KIZ İLİŞKİSİ

Arka planda olmasına rağmen Mürşit'in kızı ile olan ilişkisi veya Mürşit'in babasının Mürşit'in kız kardeşleri ile olan ilişkisi yapıtta önemli bir noktaya yerleşmiştir. Bu durum ise Mürşit'in

pişmanlıktan kaynaklanan yalnızlığının ana nedenlerinden olmuştur. Mürşit, kız kardeşlerini yapıt boyunca sadece evden gitmeye meraklı kızlar olarak betimlemiş, bu şekilde de okura kadının toplumdaki yeri hakkında bilgi vermiştir. Yapıttaki toplum eğer tek bir kelime ile anlatılacak olursa bu kelime “ataerkil” olur. Kısacası yapıtın yansıyan dış gerçeklikte kadınların yaşayabilmesinin tek yolu bir erkek bulmaları ve hayatlarının sonuna kadar onlara bağlı kalmalarıdır.

Mürşit’in babası, kızlarına koyduğu isimlerden de belli olacak şekilde, kızlarına sevgi veya bağlılık duymamaktadır. Kendisi hastalandığında ise kızlarını umursamamış, sadece oğlunu yanında istemiştir. Çünkü, bir evi çevirebilecek kişi, yapıttaki topluma göre erkektir. *“Hasret’le Gurbet onun için en büyük hayal kırıklığıydı çünkü, gittiği yerden onlar için geri dönmüştü, başlarında erkek lazım olduğu için.”* (Tunç, 9) Mürşit babasının ve kız kardeşlerinin arasındaki ilişkiden olumsuz olarak etkilenmiştir. Eve dönmesi, Mürşit’in hayallerinden vazgeçmesinin sebebidir. Eve dönmesinin sebebi ise kız kardeşlerinin kendilerine koca bulup evi terk etmeleridir.

Baba kız ilişkisinin Mürşit ve kendi kızı üzerinden işlenişine bakılırsa benzer bir durum ile karşılaşılır. Mürşit her ne kadar kızına sevgi göstermek istese bile bunu başaramamıştır. Çünkü, bir insanın tutum ve davranışlar bütünü ailesinden öğrendikleri üzerine kurulur. Kısacası, Mürşit ailesinde kızlara duyulan bir sevgi görmediği için kendi kızına da sevgi gösterememiştir. Kızı ile her zaman konuşmak, en azından bir ilişki kurmak istemiştir, fakat bunu yapamamıştır ve bu durumdan dolayı üzüntü duymuştur. Bu üzüntü Mürşit’in kendini soyutlamasına sebep olmuş ve bu ilişki bir bütün olarak dolaylı yoldan Mürşit’in yalnızlığına sebep olmuştur.

II. I. IV. BABA OĞUL İLİŞKİSİ

Yapıt boyunca, baba – oğul ilişkisi hem Mürşit ve babası hem de Mürşit ve kendi oğlu üzerinden verilmiştir. Mürşit’in babası ile olan ilişkisi, okuyucuya geçmiş yaşam üzerinden sunulmuştur.

Hiçbir zaman anlayamamış olan Mürşit ve babası, aynı zamanda Mürşit ve oğlunun ilişkisinin de bir habercisidir.

Babası, Mürşit için bir ağırlıktan fazlası değildir, çünkü hayatının kötü gidişinin en büyük nedenlerinden birisi babasıdır. Mürşit için babası bir “ağırlık” kavramının ötesine geçmemiştir.

Babasının hastalanması nedeniyle hayallerinden vazgeçen Mürşit, uzun bir süre boyunca babasının ölümünü dilemiştir. Çünkü Mürşit, babası nedeniyle sadece hayallerinden vazgeçmekle kalmamış, aynı zamanda babasının zorladığı hayallere mahkûm olmuştur. Bu şekilde Mürşit’in isteksizliği artmış ve insanları kendisinden uzaklaştırmıştır. Bunun bir sonucu

olarak da yalnızlık kavramı Mürşit’in hayatında yer bulmuştur. Mürşit ve oğluna bakıldığında da buna benzer bir ilişki göze çarpmaktadır. Bu ilişkide dikkati çeken en önemli noktalardan birisi yaşanan ironidir. *“Oğlunu canla başla çalışırken görmek Mürşit’in duygularını karıştırıyor. Babamın oğlu o olmalıydı diye düşünüyor, ben, oğlum gibi bir oğul olsaydım babam mutlu ölürdü; oğlum babamın istediği gibi bir oğul olduğu için ben mutsuz öleceğim.”*

(Tunç, 58) Mürşit’in de bahsettiği gibi onun oğlu, babasının isteyeceği özelliklerde bir oğuldur ve bu Mürşit’i daha da yoğun bir mutsuzluk durumuna sokmaktadır. Oğlu tarafından yönetilen Mürşit kısacası, hiçbir zaman bir oğul olmaktan çıkamamıştır. Her zaman ezilen bir karakter olmuş, bu durum ise yalnızlık durumunu tetiklemiştir.

Mürşit, hayatı boyunca belirli faktörler nedeniyle yalnızlığa itilmiş bir kişi olarak yapıtta yer almıştır. Bu faktörlerden en güçlüsü ise yaşadığı koşullardan biri olan aile ilişkileridir. Mutsuz bir evlilik ve umutsuz bir aile Mürşit’in toplumdaki soyutlanmasına zemin hazırlamıştır.

II. II. EKONOMİK KOŞULLAR

Kişinin ekonomik durumu, belli ölçüde onun özgürlüğünü tanımlar. Ekonomik durum, kişinin belli faaliyetleri gerçekleştirip gerçekleştirilemeyeceğini belirler. Yapıtta Mürşit’in yaşadığı toplum yapısına yoksulluğun hâkim olduğu görülmektedir. Bu durum cahillik ve yolsuzluk gibi sorunları da beraberinde getirmiştir. Mürşit, yoksulluk nedeniyle otelde yaptığı iş ile

kısıtlanmıştır. Hayallerinden uzaklaştırılan Mürşit, bu kısıtlama nedeniyle kendisini yalnızlık içinde bulmuştur.

Odak figür olan Mürşit, belli nedenlerin yol açtığı koşulların etkisiyle maddi açıdan yara almış bir aile ve hatta toplum içinde yaşamaktadır. *“Cebindeki parayı çıkarıp baktı, içler acısı bir miktar, birazını ayırdı, kalanı Kibar’a uzattı.”* (Tunç, 38) Maddi sorunların yaşandığı bir uzam olarak yapıtta yer alan otel, Mürşit’in hayatını etkilemiştir. Bunun en göze çarpan kısmı ise Mürşit’in otelinin Beyazıt’ın oteli ile olan çatışmasıdır. Beyazıt müşterilerine; modern, ısınan ve hatta temiz bir otel sunarken, Mürşit bunların hiçbirini sunamamaktadır. Çünkü müşterilerine bu olanakları sunabilmesi için otelin müşteri alması gerekmektedir, otelin müşteri alması için ise Mürşit’in müşterilerine modern, ısınan ve temiz bir otel sunması gerekmektedir. Böylece, Mürşit’in durumu bir kısır döngüye girmiştir. Otel gün geçtikçe itibarını kaybetmektedir. *“Babasının bedavacı dediği bu garibanlar hala var. Otel itibarını kaybettikçe çoğalıyorlar üstelik.”* (Tunç, 39) Mürşit’in babasının “bedavacı” dediği, çeşitli bahaneler ile para vermeden otele konaklamaya gelen insanların sayısı giderek çoğalmıştır. Mürşit’in para kazanma hırısının olmaması ve iyiliksever bir yapıya sahip olması bu durumun en önemli nedenleridir. Bu nedenle, kapısına dikilen, parası olmadığını söyleyen bu “garibanları”, teker teker oteline almaktadır. Oğlunun bu durumdan rahatsız olduğunu fark eden Mürşit yine de bu huyundan vazgeçememektedir. Bu durum, aynı zamanda Mürşit’in babasından ne kadar farklı olduğunu da ortaya koymaktadır. Çünkü Mürşit’in bahsettiğine göre babası bu “bedavacılara” daha acımasız davranmakta, hatta kapının önüne koymakla bile bırakmamaktadır. Babası bu insanları görmezden gelmekte ve “yüzlerine bile bakmamaktadır”. Mürşit ise hepsinin derdini dinlemekte ve ne kadar yalan söylediklerini bilse de onlara otelinde bir oda vermektedir. Mürşit’in otel ile bağıntılı olarak maddi durumunu etkileyen başka bir durum, temizlikçi kadındır. Otelin temizlikçisi olan kadının her hafta farklı yalanlar uydurarak Mürşit’ten para istemesi ve Mürşit’in bunu reddetmemesi onun temiz kalpliliğinin bir göstergesidir. Kısacası,

Mürşit'in otelinin maddi açıdan kayıplar vermesi ve yeterince para kazanamaması nedeniyle Mürşit ekonomik bir kriz durumuna sürüklenmiştir. İnsanlara anlayışla yaklaşması ve yardımsever olması da onun çöküşünü hızlandırmıştır. Çevresindeki insanların kendisinin aksine zamanın koşullarına göre davranabilmesi yani para odaklı yaşaması onu içinde bulunduğu çevrede yalnızlaştırmıştır. Bu nedenle Mürşit otele daha da bağımlı hale gelmiştir. İstemediği bir işi yapmak ise Mürşit'i derinden etkilemiş ve bu nedenle kendisini içinde bulunduğu toplumdan izole etmiştir.

Ekonomik koşullar Mürşit'in sadece günlük yaşantısında değil, aynı zamanda aile yaşantısında da büyük etkiler yaratmaktadır. Kahvaltıda yediklerinden, aile içi kavgalara kadar giden bu durum Mürşit'i derinden etkilemiştir. Ekonomik durumları, Mürşit'i oğlundan uzaklaştırmış, Madenci ile yakınlaştırmıştır. Fakat, ailesinden uzaklaşan Mürşit, sadece tek bir arkadaşla yaşama tutunmaya çalışmıştır.

II. III. GEÇMİŞ YAŞANTI

Bir insanın "şimdiki zaman" dilimindeki hali, geçmiş yaşantısı ile tanımlanır. Aynı durum yapıtın odak figürü Mürşit için de geçerlidir. Mürşit'in geçmişinde yaşadığı olaylar hayatını şekillendirmiş ve olduğu kişiye dönüşmesini sağlamıştır. Bu nedenle, Mürşit'in geçmişte yaşadıkları aynı zamanda onun yaşadığı yalnızlık duygusunun oluşmasında rol oynamıştır.

Yapıt boyunca okurun karşısına, özellikle de Mürşit'in rüyalarında Cumhuriyet çıkmaktadır. "*Bir süredir rüyasında hep Cumhuriyet'u görüyor. Dinozor kılığına girmiş, korkutucu, akıl almaz ölçüde çirkin. Yani otuz küsür yıl önce nasıldıysa öyle.*" (Tunç, 9) Mürşit, yıllar önce Cumhuriyet nedeniyle asla unutamadığı bir suç işlemiştir. Bu, onlarca yıl boyunca Mürşit'in peşini bırakmamış ve izolasyonuna bir başlangıç olmuştur. Cumhuriyet, Mürşit'in hayatında geçmişin meşalesi haline gelmiştir. Mürşit, hayatında ilk ve son kez, Cumhuriyet nedeniyle bir adamdan nefret etmiş ve onun ölümüne sebep olmuştur. Bunun ona yaşattığı vicdan azabı ve suçluluk duygusu, hayatı boyunca onun peşinden gelmiştir. Bu nedenle de Mürşit hayattan olabildiğince

uzaklaşmış, bununla kalmamakla birlikte de ailesi tarafından farklı görülmüş, çalıştığı iş, yani işlettiği otelde bile başarısızlığa uğramıştır.

Cumhur ile yaşadığı olaydan sonra, Mürşit hayata karşı olan ailesinin dinamiğini de kaybetmiştir. Sabahları erken uyanmamak gibi küçük bir olay bile, Mürşit'e geçmişte hissettiği mutluluğu hatırlatmakta ve hayatını daha da yaşanmaz hale getirmektedir. Eskiden oğlu, kızı ve hatta eşine karşı duyduğu sevgi zamanla yanıp kül olmuş ve saygı ile sınırlı kalmıştır. Oteli ilk eline aldığı anda yaşadığı gurur ve belki sevgi ile mutluluk tamamen yok olmuş, melankoliye dönüşmüştür. Artık hayattan beklentisini tamamen kesmiş ve kendisini hayatta hissettiği tek anlar ise Madenci ile rakı içtiği geceler olmuştur.

Cumhur ile yaşadığı olay, onun hayatla olan iletişimini koparmış, ailesini yarı yolda bırakmasına sebep olmuş, otele karşı olan işletme isteğini yok etmiştir. Babasının da ona göre "ölmekte geç kalması" hayatını daha da bitirmiştir. Bir üniversite okuyamamış, zorla babasının otelini işletmek zorunda kalmış, eşine karşı olan sevgisini de yitirmiştir. Kısacası Mürşit'in geçmişte yaşadığı her şeyin onun yaşadıklarında ve gelecekte yaşayacaklarına bir şekilde etkisi bulunmakta veya hissettiği melankolinin sebebi olmaktadır.

Mürşit'in Cumhur ile yaşadıkları yapıtta sadece odak figürün anıları ve rüyaları üzerinden verilmiştir. Bu bölümlerde yazar, geriye dönüş tekniğini kullanarak Cumhur'un Mürşit üzerindeki olumsuz etkisini okura yansıtmayı amaçlamıştır. Böylece, Mürşit'in geçmiş yaşantısının yalnızlığına olan etkisi daha net anlamlandırılmaktadır. Rüyanın ise özellikle yapıtın başında kullanılması, okura hayal ve gerçeklik arasında bir geçiş sunar. Mürşit'in Cumhur'u rüyasında görmesi, onu sadece incitmekle kalmamakta, gerçek hayatını da olumsuz açıdan etkilemektedir.

III. YALNIZLIK

Mürşit'in içinde bulunduğu yalnızlık, belirli sebeplerden kaynaklanmakta ve ona göre tek arkadaşı, her gece rakı içtiği Madenci olmaktadır. Hayata karşı olan, geçmişinde yaşadığı

olaylardan kaynaklanarak oluşan bakış açısı onu yalnızlığa sürüklemektedir. İstemsiz bir hayat sürmekte ve hayatından zevk almamaktadır.

III. I. İSTEMSİZLİK

Bir insanın hayatı boyunca yaşadıkları, onun duygu yapısını ve kişisel özelliklerini belirler. Mürşit'in yaşanmışlıkları ise onun isteksizliğinin nedeni olarak yapıtta yer almıştır. Hem Cumhur hem de babası nedeniyle Mürşit, hayattan bir şey beklememekte ve umursamaz tutumu ile isteksizliğini belli etmektedir.

Mürşit'in hayatında yaşadığı isteksizlik, Cumhur sebebiyle hayatının büyük bir kısmının zehirlenmesinden kaynaklanmaktadır. *“Öylesine mutsuz ki varlığının her parçası ölelim de kurtulalım diye bağırıyor.”* (Tunç, 56) Mürşit, babasının hastalandığı ve Cumhur ile yaşadığı olay gerçekleşene kadarki g zamanı, hayattan zevk aldığı süreç olarak tanımlamaktadır. Bu olayların sonrasında hissettiği mutluluğu ise “nesli çoktan tükenmiş bir zevk” olarak belirtmektedir. Yaşamayı, gördüğü her şeyden sonra bir inat olarak algılamış ve kendini de buna şartlamıştır. Babası nedeniyle istediği üniversitede okuyamamış, istemediği bir işte çalışmış ve memnuniyetsiz bir yaşama mahkûm olmuştur. Artık hayattan tek isteği yakın bir zamanda ölmektir, çünkü kendisi bunu kendi başına getirmeye cesaret edememektedir. Hayat artık onun için anlamsız bir dipsiz kuyu olmuş ve bu nedenle hayata karşı bakış açısı da tamamen değişmiştir.

III. II. HAYATA BAKIŞ AÇISI

Bir hipoteze göre, insan, hayata karşı olan bakış açısını ergenlik yıllarında kazanır. Bu hipotez Mürşit için geçerlidir, çünkü ergenlik yıllarında yaşadığı olaylar bütünü, Mürşit'in hayata karşı olan bakış açısını belirlemiştir. Yapıt boyunca Mürşit'in hayata karşı olan bakış açısı, Madenci ile ve kendi kendine olan konuşmaları üzerinden okura sunulmuştur. *“Hayatı çözmüş,*

kabullenmişti çünkü, hayat böyle bir şeydir, eziyettir, sıkıntıdır, dertler bütünüdür, kaderin en sevdiği şey oyundur, felek kahpedir ve kahpe felekle, oyunbaz kaderle kavga etmenin bir faydası yoktur.” (Tunç, 18) Karamsar bir bakış açısı olan ana figür Mürşit’in bu bakış açısına sahiplenişinde belli faktörler yer almaktadır. Bunlar geçmişte yaşadıkları ve içinde bulunduğu koşullardır. Mürşit’in amacı, güzel bir üniversiteye girmek, güzel bir eş edinmek ve yapacağı çocuklar ile aydınlık günler geçirmek beklentisi, koşulların olumsuzluğu ve yaşadıkları nedeniyle daha gençlik dönemlerinde yok olmuştur. Babasının hastalanması, bu nedenle evin direği olarak tek oğlan çocuğu Mürşit’in görülmesi bu durumu tamamen değiştirmiştir. Babasına bakmış, ailesini ayakta tutmuş ve bu nedenle de üniversite hayalinden vazgeçmiştir. Bu durum Mürşit’in hem psikolojik hem de ruhsal durumunu derinden etkilemiştir. Mürşit için hayat, yaşanma zorunluluğu taşıyan bir zaman diliminden ibarettir. Mürşit, hayallerine veda etmekle kalmamış, istemediği bir hayali, yani, babasının onun için kurduğu hayali yaşamak zorunda kalmıştır. En istemediği şey olan, babasının otelini devralmak artık onun için bir gerçekliğe dönüşmüştür. Bundan itibaren, babasının ölümünü dilemekle kalmamış, kendi ölümünü bile dilemiştir.

İstemediği bir evliliğin içinde sıkışan Mürşit, evliliğinden artık bir zevk almamaktadır. Karısına karşı aynı sevgiyi duymamakta, çocukları ile iyi geçinmemektedir. Eskiden erken uyandığını sürekli dile getiren Mürşit’in bu tümcesi yapıtta leitmotif niteliği taşımakta ve yaşama karşı olan isteksiz ruh halinin bir göstergesi olmaktadır. İstemediği bir iş yapmakta ve bu işe karşı umursamaz bir tavır takınmaktadır. Artık otelin bir kahvehaneden farkı kalmamıştır. Mürşit’in umursamaz tavrını gösteren bu örnekler aynı zamanda Mürşit’in bu durumlarla uğraşacak gücü olmadığını da gösterir.

Mürşit’in hayata karşı olan bakış açısı sadece kendi yaşantısından şekil almamıştır. Aynı zamanda toplumun ona aşıladığı yargılar veya genel olarak toplum yaşantısı Mürşit’in üzerinde izler bırakmıştır. “...burada eğlenecek fazla bir şey yok, başkalarının açılardan başka.”

(Tunç, 50) Toplum artık körelmiş ve bozulmuştur. İnsanlar başkalarının acı hikayelerinde mutluluk ve eğlence aramaktadır. Bunun nedeni artık toplumun yapacak bir şeyi olmamasından kaynaklanmaktadır. Kendi işlerini umursamaktan kaçınmak için başkalarının yaşamları ile uğraşmaktadırlar. Mürşit ise bunu gördükçe kendisinin böyle olamayacağına inanmış ve çevresinden uzaklaşmıştır.

Mürşit'in yalnızlığı, isteksiz tavrı ve hayata karşı olan bakış açısından kaynaklanmaktadır. Yaşadığı bunca şeyden sonra hayata karşı farklı bir tavır elde etmiş ve isteksizleşmiştir. Hayatı boyunca hayalleri parçalanıp kenara atıldıktan sonra başkasının onun için hazırladığı hayalleri yaşadığı için hayatına karşı isteksizdir. Duygularını ve hislerini de bu nedenle kaybetmiştir. Artık eşine karşı aynı bakış açısına sahip değildir ve aile onun için bir yükten fazlasını ifade etmemektedir. Yaşadığı geçmiş, bakış açısını şekillendirmiştir ve mahkûm olduğu bu bakış açısı nedeniyle de Mürşit yalnızlığı benimsemiştir.

Mürşit'in yalnızlığının işleniş şekline bakılırsa ise iç monologların kullanımı göze çarpar. Mürşit'in yapıt boyunca, özellikle de hayata karşı olan bakış açısını belirtmek için iç monologlar kullanılmıştır. Bu sayede, Mürşit'in yalnız olduğu gerçeği daha güçlü bir şekilde okura aktarılmıştır. Çünkü, Mürşit'in kendi fikirlerini veya genel olarak olaylara karşı olan bakış açısını insanlara belirtmektense kendi içinde tutması, onun ne kadar yalnız olduğunu yüzeye çıkarmaktadır.

IV. YALNIZLIKTAN KURTULMA YOLU: ARKADAŞLIK

Mürşit, her ne kadar isteksiz ve bu nedenle de yalnızlık içinde kalmış olsa da hâlâ kendisinin yalnızlık içinde yaşamaması gerektiğini de bilmektedir. Bu nedenle kendisine yalnızlıktan kurtulmak için bir yol aramış ve bu yolu arkadaşlıkta bulmuştur. Arkadaş, bir kişinin zor zamanında sığınabileceği bir kişidir. Mürşit, hayatı boyunca arkadaşlık kavramını deneyimlememiştir. Bu nedenle “madenci” ile arkadaş olunca gecelerini onunla geçirmeye başlamıştır. İki de birbirlerine içlerini dökmüştür ve böylece yakınlaşmışlardır.

Mürşit'in yapıt boyunca bahsedildiğine göre, hayatındaki tek arkadaşı yıllar önce hayatının en büyük travmasına sebep olan Cumhur'dur. Onunla yaşadığı arkadaşlıktan sonra Mürşit artık bir arkadaşlık kurma çabasına girmemektedir. Çünkü, sonucun yine aynı olacağına inanmaktadır. Fakat o arkadaşlıktan yıllar sonra karşılaştığı madenci ise bunu tamamen değiştirmiştir.

“Dünyanın dışından, milyonlarca yıl uzaktan ona bakan bu yıldızlar evrenin akıl almaz sonsuzluğunu değil, bu dünya üzerindeki yalnızlığını, yabancılığını, gereksizliğini hatırlatıyordu ona, içini ürpertiyordu. Haline gülesi geldi birden.

‘Gökyüzünde yalnız gezen yıldızlar...’ dedi, acı bir alayla.

‘Yeryüzünde sizin kadar yalnızım,’ diye tamamladı Pehlivan, güldü.” (Tunç, 65)

Madenci, Mürşit'e yakın davranmış ve onu kendisini kapattığı kutudan çıkartmıştır. Bu nedenle Mürşit yıllar sonra sonunda içinde tuttuğu her şeyi madenciye anlatarak ortaya çıkarmaya başlamıştır. Mürşit'in yıllar boyunca içinde bulunduğu durumun en büyük sebeplerinden birisi, yıllar boyunca Mürşit'in içindekileri anlatacak birisinin olmaması ve bu nedenle yaşadığı her şeyi içinde oluşturduğu dipsiz kuyuya atmasıdır. Madenci, onunla arkadaşlık kurmakla kalmamış, bir hayat dostu haline gelmiştir. Benzer mental durumlarda olan madenci ve Mürşit, bu nedenle birbirlerine karşı bir yakınlık hissetmişlerdir. Benzer hayatlar yaşamış olan iki dost, birbirlerine destek olmuş ve birbirlerinin anlattıklarını anlayışla karşılamışlardır.

Mürşit'in bakış açısıyla Madenci farklı bir kişidir. Onda farklı bir şeyler sezen Mürşit, aynı zamanda madencinin kendisinin açık olma ve içine dökme sebebi olduğuna da inanmaktadır.

“Bütün bunlar, rüyalarının zehirlenmesi yani, hep o genç Madenci'nin yüzünden. Onunla arkadaş olduğundan beri zihninde her gün yeni bir kuyu açılıyor sanki, işlediği ne kadar günah varsa hepsi yıllardır gömüldükleri derinliklerden çıkıyor.” (Tunç, 11) Her gece önlerinde bir rakı şişesi ile birbirlerine hayatlarını anlatmakta, düşüncelerini açığa vurmakta ve içlerini dökmektedirler.

Kısacası, Mürşit'in yalnızlığı için sayılamayacak kadar sebep vardır, fakat kurduğu arkadaşlık için bir sebep vardır, o da kendisinin yalnızlıktan kurtulma çabasıdır. Mürşit mutsuzluğa

mahkûm olmuş ve yalnızlıktan kurtulmak için bir yol ararken karşısına madenci çıkmış ve bu şekilde Mürşit, içine attığı tüm düşüncelerden ve hislerden kurtulmuştur.

V. SONUÇ

Yalnızlık, kişinin yalnız olma durumu, toplum ve çevresinden izole edilmesi ve dışlanmasıdır. Yalnızlık, insanı olumsuz bir şekilde etkiler ve çöküşe geçmesine neden olur. Yalnızlık kavramının bir insanın hayatında oluşması için ise belli koşullar veya durumlar gerekir. Bu durum ve koşullar yalnızlık duygusunu tetikler ve kişiyi sahip olduğu kişilikten uzaklaştırır. Ayfer Tunç'un "Dünya Ağrısı" adlı yapıtında "yalnızlık" kavramı, erkek ana figür olan Mürşit üzerinden işlenmiştir. Mürşit'in yalnızlığının ise belirli sebepler ve doğurduğu sonuçlar yapıtta yer almıştır. Bu nedenle çalışma üç ana başlık altında, Mürşit'in yaşadığı koşullar, yalnızlığının doğurduğu sonuçlar ve yalnızlığından kurtulma çabası şeklinde aşamalandırılmıştır.

Mürşit'in yaşadığı koşullar; aile, ekonomik koşullar ve geçmiş yaşantı olarak üç ana başlıkta incelenmiştir. Mürşit'in aile yapısı, hayatının büyük bir kısmını kaplaması nedeniyle Mürşit'in yalnızlığının ana sebeplerindendir. Karısına karşı sevgi beslememesi ve çocukları ile anlaşamaması ailesel etkenleri oluşturan olumsuzluklar olarak yapıtta yer almıştır. Ekonomik durumu hem çalıştığı iş, hem de içinde bulunduğu toplum nedeniyle yoksulluk seviyesine yakındır. Geçmiş yaşantısı ise Cumhur ile yaşadığı olay üzerinden okura aktarılmış ve bu olay nedeniyle geçmişinde de olumsuzluğun hâkim olduğu görülmüştür.

Mürşit'in içinde bulunduğu yalnızlık duygusunun onda yarattığı en nemli şey yaşamaya karşı olan isteksizliğidir. Mürşit, özellikle geçmiş yaşantısı nedeniyle hayata karşı isteksiz bir duruş sergilemiştir. Hayata karşı olan bakış açısı ise isteksizliği ile doğru orantılı olarak oluşmuştur. Hayat, Mürşit için bir zorunluluk olarak nitelendirilmektedir. Mürşit yalnızlıktan kurtulmak için ise tek yolu arkadaşlıkta bulmuştur. Yapıt boyunca Mürşit gecelerini Madenci ile geçirmiştir. Böylece Mürşit içinde kalmış hisleri ve düşünceleri dışarı yansıtabilmiş ve yalnızlığından uzaklaşmayı başarmıştır.

Bu çalışmada insanın yaşadıklarının ve bulunduğu koşulların hissettiği yalnızlık duygusuna olan etkisinin yapıtta nasıl ele alındığı işlenmiştir. Kişinin deneyimlediği olumsuzlukların onu isteksizliğe ittiği ve bu durumun beraberinde getirdiği yalnızlıktan ise ancak kendisiyle aynı yaşam algısına sahip olan birilerinin varlığıyla sıyrılacağı gerçeğinin yapıtta yansıtıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

VI. KAYNAKÇA

Tunç, Ayfer. Dünya Ağrısı. İstanbul: Can Yayınları,2014.